

i k ochotnému podřízení osobního i společného života předobrému Božímu zákonu. Boží vůle stojí obojím v popředí. Odtud i společný pohled k Božímu vyvolení. Calvinovi žáci rozvinuli predestinační učení, které odtud plyne, příliš spekulativně. Spekulaci o Božích tajemstvích se Bratři zásadně bránili. Ale pojetí církve jako společenství vyvolených je Bratřím vlastní, souvisí již s učením Matěje z Janova a s vlivem Viklefovým. Také v Calvinově pojetí večere Páně poznávali Bratři směr sobě velmi blízký. V řízení života v církvi jevila se v kalvinismu, stejně jako u Bratří od počátku, snaha budovat sbory v řádu a kázni soustavnou péčí, k níž byli přibíráni vedle kazatelů i vyspělí údobé, ať už s názvem starších, soudců nebo [v reformované církvi] diakonů. Uplatnění laického živlu na správě sboru a do značné míry zřízení presbyterosynodní bylo v Jednotě způsobem často vyličeným zavedeno dříve než v církvích reformovaných. Tyto církve byly povětšinou ustaveny svobodněji od světské vrchnosti a samostatněji ve své správě než v zemích luterských. Bratři chtěli ovšem mít i církevní kázeň prostu od zásahů světského ramene, což nelze vždy říci o řádu reformovaném. Jednota rostoucí v ústraní měla příznaky, které nelze hledat v Ženevě, kde Calvin vedl úporný zápas o zformování celého města podle pravidla Božího zákona. Jednota netvořila nikdy lidovou církev, zabírající všechno obyvatelstvo určitého města, natož určité země. Zůstávala vědomě menšinovou církví. Proto byla vždy tišší než kalvínské církve. Ale působilo i to, že v Jednotě převládal duch novozákonní zvěsti o lásce nad starozákonní přísností, v níž měl kalvinismus starší obdobu v táborství. Bratrská kázeň byla laskavější nežli tábořská či ženevská. I pokud jde o řády v bohoslužbách, byli Bratři zajedno s kalvinisty v rozhodném rozchodu s římskými obyčejí, třeba v určitých věcech od doby Lukášovy upustili od úplné prostoty. Rozdíly v jednotlivých přízvucích zásadních i v některých jednotlivých řádech tu byly a časem se projeví jako určité dělítko. Ale při tak živém osobním styku, jaký se mezi Bratřimi a církvemi západní reformace rozvíjel, bylo lze očekávat další přiblížení. Nastává doba zřetelné *kalvinistické orientace Jednoty* — při všech dalších pokusech, aby byl rozkol v protestantismu přece

jen překonán a Bratřím v něm uvolněno místo k službě Bohu vlastním způsobem.

Vědomí vnitřní příbuznosti bylo živé i s druhé strany. *Němečtí reformovaní* se v českých zemích, kam přicházeli za svým povoláním, rádi připojovali k bratrským sborům. Nejednou to byli reformovaní nebo melanchthonovští kazatelé a učitelé, kteří našli u Bratří útočiště v pronásledování. Jde zejména o Esroma Rüdinger, jenž byl jako kryptokalvinista z Vitemberku vypuzen. Bratřím se za poskytnuté pohostinství dobře odsloužil jako ředitel jejich školy v Ivančicích [od r. 1575]. Za jeho vedení škola kvetla přes nástrahy katolických protivníků, kteří r. 1583 ohrožovali jejího rektora. Pán města Pertold z Lipé chránil však jeho školu, takže mohl v Ivančicích setrvat do r. 1588, kdy odešel do Norimberka. Po dvou letech zemřel v blízkém Altorfu. Bratři mu vděčili za jeho latinské výklady Žalmů, které konal v Ivančicích jako jejich zvláštní milovník a r. 1581 vydal ve Zhořelci, a za stručné latinské dějiny Jednoty. Německých reformovaných téhož původu, jako byl Rüdinger, přibývalo zvláště na Moravě za sporů o kryptokalvinismus. V Ivančicích tak vznikl německý sbor pod bratrskou správou [1581] se širokou diasporou.

V srdečných stycích s bratrskými Staršími byl Cratonův mladší přítel a druh, slavný lékař a průkopník novodobé lékařské vědy Tomáš Jordán z Klausenburku, sedmihradský evangelík usedlý v Brně jako moravský zemský lékař [z. 1586], Bratřím přátelsky všelijak nápomocný a snad přímo člen Jednoty. Ivančická šlechtická škola získávala Jednotě nejen reformované žáky až ze Slezska, ale i přátelské styky s jejich otci, provázené theologickými diskusemi. Do Slezska sahal ostatně i vliv Bratří z Polska. Tak se sblížili Bratři z Ivančic s rodinou Kanitzů v Lubini a v Orsku [Urschkau] v Dol. Slezsku a s Ondř. Dudičem. Byl to chorvatský šlechtic, humanista, někdy biskup v uherském Pětikostelí, diplomat ve službách císaře Maxmiliána. Opustil římskou církev a oženil se v Polsku, na čas se přidržel antitrinitářů a stal se pak reformovaným. Nakrátko sídlil v Paskově [jižně od Ostravy] a podporoval tamní bratrský sbor [1578]. Do třebíčského sboru Jednoty byl na doporučení Dr. Cratona přijat [1575]